

Pojetí inteligence a její rozvíjení

Inteligenci lze definovat různými způsoby. Jedním z nich je popis **inteligence jako schopnosti přizpůsobit se, schopnosti vnímat a pochopit, schopnosti naučit se** (http://www.kpv.zcu.cz/mnt/Man_komp-cv.pdf, 2009). Lze ji dělit na inteligenci:

- kognitivní (rozumovou)
- emoční
- sociální

Kognitivní inteligenci (ve smyslu intelektu) lze chápat jako **schopnost porozumět a užívat informace v souvislostech** (Hartl, 2001), lze ji dále dělit dle jednotlivých složek např. na matematickou, prostorovou atd. Palán (2002) definuje intelekt jako souhrn rozumových (duševních) schopností a poznávacích procesů člověka, který je dán **vrozenými vlohami, které mohou být v průběhu života potlačeny nebo se učením plně projevit a rozvinout**.

Emoční inteligence se týká míry, hloubky a intenzity prožívání emocí, souvisí s mírou úspěšnosti jedince prožívat radost plně a radostně (Hartl, 2001). Lze si pod tímto pojmem představit i míru empatie, schopnost orientovat se v pocitech vlastních i cizích atd.

Pojem **sociální inteligence** zahrnuje schopnost jednat s lidmi a tvořivě prožívat mezilidské kontakty, řešit konflikty, patří sem i sociální takt, chování ve skupině, citlivost pro vztahy a komunikaci atd. (Hartl, 2001).

Na těchto „inteligencích“ tedy lze pracovat, do určité míry je lze korigovat a rozvíjet. Osobně bych navrhla následující postup, který se dá shrnout do 3 kroků:

- Provést sebepoznání
- Provést sebehodnocení

- Vytvořit plán osobního rozvoje (postupné zlepšování a kontrola)
  - Stanovení priorit
  - Kontrola
  - Úsilí o integritu osobnosti

Každý z nás by měl na všechny uvedené body dbát. Při sestavování rozvojových programů dbáme na to, aby se rozvíjelo to, co každý z nás chce, na co se soustředí a co je pro něj důležité. U většiny našich programů dochází ke **zvýšení citlivosti k druhým i k sobě samému** a tudíž k rozvoji emoční inteligence. Dochází i k poznávání **reakcí svých a reakcí okolí**, ke zvyšování inteligence sociální.

Gardnerovo pojetí inteligence

Hovořím-li o inteligenci, nemohu opomíjet jedno důležité pojetí - jedná se o teorii rozmanitých inteligencí Howarda Gardnera. Je to pohled poměrně nový, nelze s ním než nesouhlasit. Gardner (1999, str. 10) definuje inteligenci takto: „... **inteligence je schopnost řešit problémy nebo vytvářet produkty, které mají v jednom nebo více kulturních prostředích určitou hodnotu.**“ Zdůrazňuje tedy, že důležitost inteligence je vždy v širokém kulturním kontextu a vždy v propojení s reálným životem. Inteligenci chápe jako horizontálně členěnou na řadu relativně samostatných dimenzí. Gardner dělí inteligenci takto:

- **jazyková** (umět užívat jazyk, např. k přesvědčování jiných lidí, umět užívat řeč pro zapamatování a vysvětlení informací, schopnost objasňovat svou činnost a uvažovat o sobě samém);
- **hudební** – umět vnímat melodie, rytmus a tóny;
- **logicko-matematická** – oblast logiky a vědeckého myšlení (od objektů k výrokům, od činností ke vztahům, z oblasti abstrakce ke konkrétním obrazům);
- **prostorová** – schopnost umožňující transformovat a modifikovat původní vjemy, vytvářet z vlastní vizuální zkušenosti myšlenkové představy, i když už podněty nepůsobí, konstrukce a manipulace s tvary;
- **tělesně-pohybová** – schopnost plynulosti činností s minimálním přerušováním po zpracování vstupujících podnětů (sport, tanec, herectví, manuální zručnost);

Cordatum Praha o.s. © 2013

Veškerý obsah uvedený v tomto dokumentu podléhá autorským právům dle autorského zákona. Veškeré další šíření obsahu v jakékoliv formě je výslovně zakázáno a v případě zjištění porušení bude toto právo důrazně vymáháno. Šíření obsahu je možné pouze s výslovným souhlasem autora.

- **personální formy** – intrapersonální a interpersonální – dvojediná formace, objevuje se v zásadě jako předmět zkoumání dvou psychologických směrů a v sociální psychologii;
  - **intrapersonální** - nejdůležitější složkou je uvědomění si vlastního já, tedy vědomí já, jímž vyjadřuji kulturně podmíněnou rovnováhu uvnitř jednotlivce, která se vytváří na základě vnitřních pocitů a vlivu ostatních lidí;
  - **interpersonální** – schopnost rozpoznávat a rozumět ostatním, jejich náladám, temperamentům, motivaci a záměrům, schopnost rozlišovat mezi nimi a dále s nimi pracovat.

Tento přehled jsem uvedla především proto, abych ilustrovala zcela odlišný pohled a jím ještě vyvrátila myšlenku, že by samotný intelekt mohl být stěžejní. **Nikdo z nás by neměl opomíjet žádnou z těchto složek.** A to i proto, že určitá **harmonie a integrita** se může uskutečnit pouze tehdy, když je osobnost člověka harmonizována. Vyrovnaná a harmonická osobnost může být **citlivější k sociálním procesům a vnímavější sama k sobě.** Lze zde zmínit jen krátce ideál antické **kalokagathie**, který považoval harmonizaci dvou složek – **tělesné a duševní** za základ.

Soupis bibliografických citací:

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. 2000. *Psychologický slovník*. vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X

PALÁN, Z. 2002. *Výkladový slovník lidské zdroje*. vyd.1. Praha: Academia, 2002. 280 s. ISBN 80-200-0950-7

GARDNER, H. 1999. *Dimenze myšlení: teorie rozmanitých inteligencí*. vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 398 s. Orig.: Frames of mind. ISBN 80-7178-279-3

Zdroj: Mgr. B. Pytlíčková (2009)